

پیش ملی محیط کسب و کار ایران

پائیز ۱۳۹۶

معاونت اقتصادی

مرکز آمار و اطلاعات اقتصادی

(دوره پنجم)

بهمن ۱۳۹۶

رست مطالب

۳	مقدمه
۴	چکیده نتایج
۵	بخش اول: روش‌شناسی گزارش
۵	معرفی مؤلفه‌های طرح پایش
۹	طرح نمونه‌گیری
۱۳	محاسبه شاخص‌ها و زیرشاخص‌های محیط کسب‌وکار
۱۳	آ نایی با نظریه عمومی کار آفرینی شین
۱۵	بخش دوم: جداول آماری، نمودارها و تحلیل آماری
۱۵	شاخص ی محیط کسب‌وکار
۱۵	شاخص بخشی محیط کسب‌وکار
۱۸	شاخص استانی محیط کسب‌وکار
۲۳	شاخص ملی محیط کسب‌وکار بر اساس رشته فعالیت اقتصادی
۲۵	شاخص ملی محیط کسب‌وکار به تفکیک مؤلفه‌های پیمایشی و اتاق‌ها
۲۷	شاخص ملی محیط کسب‌وکار بر اساس مدل کار آفرینی شین

مقدمه

محیط کسب و کار به مجموعه عوامی گفته می‌شود که بر عملکرد یا اداره بنگاه‌های اقتصادی مؤثر هستند اما تقریباً خارج از کنترل مدیران بنگاه‌ها قرار دارند؛ عواملی نظیر قوانین و مقررات، میزان بارندگی، فرهنگ کاری در یک منطقه و ... در کشورها و مناطق جغرافیایی گوناگون، در هر رشته کاری و نیز در طول زمان متفاوت هستند. امروزه، بهبود محیط کسب و کار یکی از مهمترین راهبردهای توسعه اقتصادی هر کشور به شمار می‌رود و علاوه بر آن هرچه محیط کسب و کار یک کشور شرایط بهتری داشته باشد، بهره‌برداری از فرصت‌های کارآفرینی بیشتر و هر چه بهره‌برداری از فرصت‌های کارآفرینی در جامعه‌ای بیشتر باشد، عملکرد اقتصاد آن کشور و خلق ارزش و ثروت در آن جامعه نیز بیشتر می‌شود. با این حال بهبود محیط کسب و کار، نیازمند برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری مطلوب است، که دستیابی به آن مهم نیازمند وجود فرایندی مستمر برای پایش و سنجش وضعیت محیط کسب و کار هر کشور است.

در همین راستا و در سال ۱۳۹۰، نمایندگان مجلس شورای اسلامی، قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار را تصویب کردند. به موجب ماده ۴ این قانون: «اتاق‌ها موظفند به منظور اطلاع سیاست‌گذاران از وضعیت محیط کسب و کار در کشور، شاخص‌های محیط کسب و کار در ایران را تدوین و به‌طور سالانه و صلی حسب مورد به تفکیک استان‌ها، بخش‌ها و فعالیت‌های اقتصادی، سنجش و اعلام نمایند». اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران در قالب اجرای یک طرح پژوهشی در سال ۱۳۹۴، نسبت به شناسایی و معرفی شاخص‌های ملی پایش محیط کسب و کار اقدام نمود و اجرای طرح ملی پایش محیط کسب و کار را در اواخر سال ۱۳۹۵ با همکاری اتاق‌های تعاون و اصناف ایران در دستور کار خود قرار داد.

گزارش حاضر، پنجمین گزارش فصلی است که اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی با رویکرد تلفیق داده‌های پیمایشی با داده‌های آماری بر اساس نظریه عمومی کارآفرینی شین^۱ ارائه نموده است. در این گزارش، داده‌های پیمایشی حاصل از ادراک سنجی از وضعیت مؤلفه‌های محیط کسب و کار کشور در پائیز ۱۳۹۶، از ۲۳۲۲ فعال اقتصادی زیرمجموعه اتاق و با استفاده از روش تکمیل پرسشنامه الکترونیکی (CAWI^۲) و همچنین آمارگیری تلفنی با کمک رایانه (CATT^۳) صورت گرفته است و داده‌های آماری نیز از منابع آماری رسمی کشور تهیه و مورد استفاده قرار گرفته‌اند. لازم به ذکر است در پنجمین اجرای این طرح علی‌رغم رشد ۹ درصدی در نرخ تکمیل پرسشنامه نسبت به اجرای دوره چهارم، کماکان نرخ تکمیل پرسشنامه (در حدود ۶۰ درصد) پیمایشی کمتر از حدنصاب لازم برای امکان تعمیم کلی نتایج بوده است و نتایج ارائه شده در حد نمونه‌های جمع‌آوری شده معتبر است. بر همین اساس بروز برخی نوسانات شدید در وضعیت محیط کسب و کار بعضی از استان‌ها یا فعالیت‌ها نسبت به فصل‌های گذشته عمدتاً به دلیل تغییر در تعداد پرسشنامه‌های تکمیل شده در آن استان یا فعالیت بوده است.

امید است نتایج این طرح بتواند نقشه راه روشنی برای برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری در جهت بهبود محیط کسب و کار کشور فراهم آورد.

1. Schein
2. Computer Assisted Web Interviewing
3. Computer Assisted Telephone Interviewing

چکیده نتایج

بر اساس نتایج حاصل از پایش ملی محیط کسب و کار ایران در پائیز ۱۳۹۶، رقم شاخص ملی، ۵/۸۵ (نمره بدترین ارزیابی ۱۰ است) محاسبه شده که تا حدودی بدتر از وضعیت اخص نسبت به ارزیابی فصل گذشته (تابستان ۱۳۹۶ با میانگین ۵/۷۷) است. همچنین این ارزیابی بیانگر آن است که از دید فعالان اقتصادی مشارکت کننده در این پایش، وضعیت اکثر مؤلفه‌های مؤثر محیط کسب و کار ایران در پائیز ۱۳۹۶، تا حدودی مساعدتر شده است.

در پائیز ۱۳۹۶، فعالان اقتصادی مشارکت کننده در این پایش، سه مؤلفه: ۱- بی ثباتی و غیرقابل پیش بینی بودن قیمت‌ها (مواد اولیه و محصولات)، ۲- دشواری تأمین مالی از بانک‌ها و ۳- بی ثباتی سیاست‌ها، مقررات و رویه‌های اجرایی ناظر به کسب و کار را نامناسب‌ترین و سه مؤلفه: ۱- محدودیت دسترسی به برق ۲- محدودیت دسترسی به سوخت (گاز، گازوئیل و...) و ۳- محدودیت‌های دسترسی به ارتباطات (تلفن همراه و اینترنت) را مناسب‌ترین مؤلفه‌های محیط کسب و کار کشور نسبت به سایر مؤلفه‌ها ارزیابی نموده‌اند. قابل ذکر است که در هر ۴ دوره قبلی اجرای طرح، دشواری تأمین مالی از بانک‌ها به عنوان نامساعدترین مؤلفه کسب و کار ارزیابی شده بود اما در دوره پائیز ۱۳۹۶، بی ثباتی و غیرقابل پیش بینی بودن قیمت‌ها (مواد اولیه و محصولات)، مساعدترین مؤلفه کسب و کار ارزیابی شده است. محدودیت دسترسی به برق در هر ۵ دوره اجرای طرح مساعدترین مؤلفه کسب و کار ارزیابی شده است.

بر اساس یافته‌های این طرح در پائیز ۱۳۹۶، استان‌های کرمانشاه، خراسان شمالی و ایلام به ترتیب دارای بدترین وضعیت محیط کسب و کار و استان‌های گیلان، خراسان جنوبی و مازندران به ترتیب دارای بهترین وضعیت محیط کسب و کار نسبت به سایر استان‌ها ارزیابی شده‌اند. قابل ذکر است که عدد اخص در یک استان کشور دارای نوسان قابل توجه (بیش از ۱۰ درصد) فصل گذشته بوده که عمدتاً به دلیل تغییر در تعداد پرسشنامه‌های تکمیل شده در آن استان بوده است.

بر اساس نتایج این پایش در پائیز ۱۳۹۶، وضعیت محیط کسب و کار در بخش کشاورزی در ایسه با بخش‌های صنعت و خدمات اسب‌تر ارزیابی شده است. در بین رشته فعالیت‌های اقتصادی، رشته فعالیت‌های: ۱- آموزش ۲- ساختمان و ۳- استخراج معدن، به ترتیب دارای بدترین وضعیت کسب و کار و رشته فعالیت‌های: ۱- اداری و خدمات پشتیبانی ۲- خدمات مربوط به تأمین جا و غذا و ۳- سلامت انسان و مددکاری اجتماعی، به ترتیب بهترین وضعیت کسب و کار را در مقایسه با سایر رشته فعالیت‌های اقتصادی در کشور داشته‌اند.

بر اساس نظریه عمومی کارآفرینی شین، شاخص ملی محیط کسب و کار ایران در پائیز ۱۳۹۶، عدد ۶/۰۳ (عدد ۱۰ بدترین ارزیابی است) به دست آمده است که تا حدودی بدتر از وضعیت این شاخص در ارزیابی فصل گذشته (تابستان ۱۳۹۶ با میانگین ۵/۹۲) است. میانگین ارزیابی محیط اقتصادی عدد ۵/۹۶ است که در ارزیابی فصل گذشته عدد ۵/۸۴ حاصل شده بود و میانگین ارزیابی محیط نهادی عدد ۶/۰۸ است که در فصل گذشته عدد ۵/۹۸ ارزیابی شده بود. نگاه مالی نشان می‌دهد همانند فصل گذشته محیط جغرافیایی با عدد ۴/۳۹ و محیط مالی با عدد ۷/۹۷ به ترتیب مساعدترین و مساعدترین محیط را بر اساس نظریه عمومی کارآفرینی شین بوده‌اند.

در ادامه گزارش، روش ناسی انجام پایش، جداول و نمودارهای آماری همراه تحلیل نتایج به طور مبسوط شرح داده شده است.

بخش اول: روش‌شناسی گزارش

مطابق با ماده ۴ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار، اتاق‌ها موظف هستند به منظور اطلاع سیاست‌گذاران از وضعیت محیط کسب و کار در کشور، شاخص‌های محیط کسب و کار در ایران را تدوین و به‌طور سالانه و فصلی حسب مورد به تفکیک استان‌ها، بخش‌ها و لیت‌های اقتصادی، سنجش و اعلام نمایند. مطابق با همین مأموریت، مرکز آمار و اطلاعات اقتصادی اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران با همکاری اتاق‌های اصناف و تعاون ایران اقدام به برنامه‌ریزی برای جمع‌آوری اطلاعات و محاسبه شاخص ملی محیط کسب و کار ایران بر اساس ۷۰ مؤلفه پیمایشی و آماری کرده است که مولفه‌ها از نتایج اجرای طرح مطالعاتی در همین خصوص به‌دست آمده‌اند. اطلاعات ۲۸ مؤلفه پیمایشی از روش پیل پرسشنامه با همکاری فعالان اقتصادی (تعیین شده با روش‌های نمونه‌گیری) به‌دست می‌آید و برای کسب اطلاع در مورد ۴۲ مؤلفه آماری از منابع اطلاعاتی و آمار رسمی کشور استفاده می‌شود و در نهایت، شاخص‌های ملی پیش محیط کسب و کار ایران به تفکیک ملی، استان، بخش‌های عمده و رشته فعالیت‌های اقتصادی محاسبه شده‌اند.

از آنجا که انتخاب فعالان اقتصادی مشارکت‌کننده در این طرح به روش نمونه‌گیری بوده است برای نتایج حاصل از جمع‌آوری و پردازش داده‌ها به کل کشور، نیاز به تکمیل اطلاعات توسط حجم قابل قبولی از فعالان اقتصادی ضرورت داشته است، ولیکن تعداد پاسخگویان در اجرای طرح پایش در پاییز ۱۳۹۶، ۲۳۲۲ نمونه (فعال اقتصادی) بوده است که کمتر از نصاب قابل قبول مورد نظر است (به عبارت دیگر تعداد نمونه‌های شرکت‌کننده، سطح انتشار داده‌ها را از حالت اپتیمم خارج کرده است) لذا نتایج این طرح در سطح تعداد داده جمع‌آوری شده معتبر است.

معرفی مؤلفه‌های طرح پایش

مطابق مدل ارائه شده برای محاسبه شاخص محیط کسب و کار در ایران، شاخص ملی محیط کسب و کار از یک انجام محاسبات بر روی ۷۰ مؤلفه شامل ۲۸ مؤلفه پیمایشی و ۴۲ مؤلفه آماری که از عوامل مختلف و بل احصای مؤثر بر اداره واحدهای تولیدی در ایران معرفی شده است، حاصل می‌شود. قابل ذکر است مؤلفه‌های پیمایشی و آماری مورد استفاده در حاسبه فضای کسب و کار کشور به صورت زیر تعریف شده‌اند:

الف: مؤلفه‌های پیمایشی:

۱. عدم استقبال همکاران و مشتریان از نوآوری و ابتکار در ارائه خدمات و محصولات
۲. برداشت‌های سلیقه‌ای و غیرقابل پیش‌بینی مأموران (برق، گاز، محیط زیست، تأمین مالی و...) از قوانین و مقررات
۳. بی‌تعهدی طرف‌های قرارداد (دولتی یا خصوصی) به ایفای تعهدات و وعده‌هایشان
۴. بی‌ثباتی سیاست‌ها، مقررات و رویه‌های اجرایی ناظر به کسب و کار
۵. بی‌ثباتی و غیرقابل پیش‌بینی بودن قیمت‌ها (مواد اولیه و محصولات)
۶. رویه‌های سختگیرانه در ادارات کار و بیمه برای مدیریت نیروی انسانی
۷. تمایل شهروندان به خرید کالاهای خارجی و بی‌ رغبتی به خرید محصولات ایرانی
۸. تولید و عرضه نسبتاً آزاد کالاهای غیر استاندارد و تقلبی در بازار

۹. رقابت غیر منصفانه شرکت‌ها و مؤسسات دولتی یا شبه‌دولتی در بازار
۱۰. رویه‌های غیرمنصفانه و ناعادلانه ممیزی و دریافت مالیات
۱۱. دشواری تأمین مالی از بانک‌ها
۱۲. فقدان یا شفاف نبودن اطلاعات مورد نیاز برای فعالیت اقتصادی
۱۳. ضعف زیرساخت‌های حمل و نقل (جاده‌ای، ریلی، هوایی، دریایی و بندری)
۱۴. ضعف دادگاه‌ها در رسیدگی به شکایات و پیگرد مؤثر تجاوزان به حقوق دیگران
۱۵. وجود انحصار، امتیاز یا هر نوع رانت به یک یا تعدادی از رقبا در بازار
۱۶. ضعف نظام توزیع و مشکل در رساندن محصول به بازار
۱۷. عرضه کالاهای قاچاق و رقابت غیرمنصفانه محصولات خارجی و داخلی در بازار ایران
۱۸. فقدان یا نقص ارتباطات پسینی، پیشینی و خوشه‌های تولید
۱۹. قیمت‌گذاری و دخالت‌های غیرمنطقی نهادهای حاکمیتی در بازار
۲۰. کارگریزایی عمومی و استقبال نیروی کار از تعطیلی روزهای کاری
۲۱. کمبود تقاضای مؤثر در بازار
۲۲. کمبود فناوری‌های مورد نیاز
۲۳. کمبود نیروی کار ماهر
۲۴. محدودیت‌های دسترسی به ارتباطات (تلفن همراه و اینترنت)
۲۵. محدودیت دسترسی به برق
۲۶. محدودیت دسترسی به سوخت (گاز، گازوئیل و...)
۲۷. مفاسد مالی و اداری در دستگاه‌های حکومتی
۲۸. موانع اداری کسب و کار (ادارات و دستگاه‌های اجرایی مرتبط با کسب و کار)

ب. مؤلفه‌های آماری:

محیط نهادی

نماگر ۱. محیط سیاسی (تأثیر عوامل سیاسی - امنیتی بر اداره بنگاه‌ها)

- ۱-۱. تعداد مطبوعات دارای مجوز و فعال (به ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت)
- ۲-۱. تعداد سرقت مستوجب تعزیر (به ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت)
- ۳-۱. تعداد سازمان‌های مردم‌نهاد (سمن) - (به ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت)

نماگر ۲. محیط علمی - آموزشی (مهارت و تحصیلات نیروی انسانی)

- ۲.۱- دانش آموخته‌های مرا ز فنی حرفه‌ای (به ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت)
- ۲.۲- تعداد دانش آموخته‌های دانشگاهی (ه ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت)
- ۲.۳- نرخ باسوادی ۶ ساله و بالاتر
- ۲.۴- تعداد دانش‌آموزان به ازای هر کلاس

نماگر ۳. محیط فرهنگی (فرهنگ، رضایتمندی و فرهیختگی نیروی انسانی)

- ۳.۱- تعداد صندلی‌های سینما (به ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت)
- ۳.۲- تعداد فرهنگ‌سراها و کتابخانه‌های مومی (ه ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت)
- ۳.۳- تعداد عناوین کتاب‌های منتشر شده در استان (به ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت)
- ۳.۴- تعداد خواسته‌های بازگشت به کار در هیأت‌های تشخیص دعاوی کار نسبت به کل شاغلان استان

نماگر ۴. فناوری و نوآوری

- ۴.۱- شاخص ۱ تانی فناوری اطلاعات
- ۴.۲- تعداد کاربران اینترنت (به ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت)
- ۴.۳- تعداد شرکت‌های دانش‌بنیان (به ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت)

نماگر ۵. محیط قانونی و حقوقی (حاکمیت قانون، مین‌های حقوق ملکیت و عملکرد دادگستری)

- ۵.۱- نرخ رسیدگی به پرونده‌های قضایی (درصد از ورودی)
- ۵.۲- امتیاز قضایی و اداری (تخصیصی گزارش‌های عملکرد ۱ تانی قوه قضائیه)
- ۵.۳- میانگین زمان ر دگی به هر پرونده ورودی (روز)
- ۵.۴- تعداد پرونده‌های مطالبه طلب (به ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت)

نماگر ۶. ساختار و عملکرد دولت

- ۶.۱- تعداد کارمندان دستگاه‌های دولتی و حکومتی (به ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت)
- ۶.۲- پرداخت‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (عملکرد بودجه عمرانی)

حیط اقتصادی

نماگر ۷. محیط کلان (ثبات اقتصاد کلان، ساختارهای اشتغال)

- ۷.۱- شاخص تورم مصرف کننده
- ۷.۲- شاخص تورم تولیدکننده
- ۷.۳- نرخ مشارکت نیروی انسانی (درصد)
- ۷.۴- نرخ بیکاری (درصد)
- ۷.۵- ارزش صادرات غ نفتی استان (به ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت)
- ۷.۶- نرخ رشد منطقه‌ای (درصد)

نماگر ۸. محیط مالی (تأمین مالی)

- ۸.۱- سرا مانده تسهیلات اعطایی

نماگر ۹. محیط جغرافیایی (زیرساخت‌ها، ظرفیت‌های اقلیمی و استانی)

- ۹.۱- متوسط بارندگی سالانه استان (میلی متر)
- ۹.۲- تعداد هتل‌های ۴ و ۵ ستاره
- ۹.۳- تعداد تخت بیمارستانی فعال (ه ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت)
- ۹.۴- طول راه‌های بین شهری (کیلومتر به ازای هر کیلومتر مربع مساحت)
- ۹.۵- تعداد انبار و سردخانه (ه نسبت مساحت استان)
- ۹.۶- مساحت مراتع خوب (به نسبت مساحت استان)
- ۹.۷- ضریب نفوذ بیمه (درصد)
- ۹.۸- فاصله مرکز استان تا بندر تجاری (آبی) و فعال بین المللی (کیلومتر)
- ۹.۹- طول راه آهن به مساحت استان (کیلومتر به ازای هر کیلومتر مربع)
- ۹.۱۰- در د روستاهای گازرسانی شده از کل روستاهای استان

نماگر ۱۰. ساختار تولید (انحصار، خوشه‌ها، وابستگی به مواد اولیه)

- ۱۰.۱- تعداد بهره‌برداران کشاورزی (به ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت)

- ۱۰.۲- در د مساحت کشت آبی از کل مساحت زیر کشت
- ۱۰.۳- تعداد معادن در حال بهره‌برداری (به نسبت مساحت استان)
- ۱۰.۴- تعداد کارگاه‌های صنعتی فعال (نسبت مساحت استان)
- ۱۰.۵- سرانه مساحت پروانه‌های اختمانی صادره در نقاط شهری

طرح نمونه‌گیری

از آنجا که استخراج، انتشار داده‌ها و ارائه نتایج حاصل، در سطح متغیرها، ایتیمم شده است و برای اینکه محاسبات از مبنای دقیق آماری برخوردار باشد لذا انتخاب نمونه‌ها (فعالان اقتصادی) بر مبنای طرح نمونه‌گیری است که در ذیل به آن اشاره می‌شود.

هدف کلی:

هدف کلی از این طرح، شناخت وضعیت جاری محیط کسب و کار در ایران و تغییرات آن به صورت فصلی و سالانه است. هدف از طریق موارد زیر به دست می‌آید:

۱. برآورد فصلی و سالانه شاخص ملی محیط کسب و کار در ایران
۲. برآورد فصلی و سالانه شاخص استانی محیط کسب و کار در ایران
۳. برآورد تغییرات شاخص محیط کسب و کار در سطح ملی و استانی
۴. برآورد ملی فصلی و سالانه شاخص ملی محیط کسب و کار در ایران در سطح بخش‌های عمده اقتصادی (خدمات، صنعت و کشاورزی)
۵. برآورد ملی فصلی و سالانه شاخص ملی محیط کسب و کار در ایران در سطح فعالیت‌های اصلی اقتصادی (ISIC⁴)

جامعه هدف

مجموعه و آبی که طبق تعریف شامل اعضای فعال اتاق‌های بازرگانی، صنایع و معادن و کشاورزی ایران، اصناف و تعاون هستند، جامعه هدف طرح را تشکیل می‌دهند. بنابراین اعضای غیرفعال و که عضو سه اتاق نیستند را پوشش نمی‌دهد.

جامعه آمارگیری

جامعه آمارگیری حذف اعضای غیرفعال سه اتاق از چارچوب آماری به دست می‌آید.

واحد آماری

واحد آماری، مدیر یک واحد از سه اتاق کشور می‌باشد که در بانک اطلاعاتی سه اتاق ثبت شده است و فعال است.

زمان آماری

زمان آماری برای تکمیل سؤالات پرسشنامه، وضعیت محیط کسب و کار در صل پائیز سال ۱۳۹۶ است.

زمان آمارگیری

زمان آمارگیری ۴ مدت ۳۰ روز از تاریخ ۵ دی ۱۳۹۶ است.

روش آمارگیری

به صورت نمونه‌گیری برای مؤلفه‌های پایشی و جمع‌آوری داده از بع رسمی برای مؤلفه‌های آماری است.

روش جمع‌آوری اطلاعات

اطلاعات مورد نیاز این طرح به روش ۲ روش به دست می‌آید. برای مؤلفه‌های پیمایشی به صورت آمارگیری الکترونیکی و تکمیل پرسشنامه از طریق سامانه ارنی توسط واحدهای انتخاب شده در طرح نمونه‌گیری است و برای مؤلفه‌های آماری از روش جمع‌آوری داده‌ها از مراجع رسمی کشور است.

سطح ارائه برآورد

برآوردها بر اساس اهداف طرح به صورت ملی و اتانی هستند.

پارامتر مورد نظر

پارامترهای مورد نظر شامل میانگین وزنی شاخص محیط کسب کار در ایران است.

خطای نمونه‌گیری پذیرفته شده

خطای نسبی پذیرفته شده برای برآورد میانگین متغیر ذکر شده ۰/۲۳ درصد است.

چارچوب نمونه‌گیری

چارچوب نمونه‌گیری، اعضای فعال سه اتاق هستند.

واحد نمونه‌گیری

واحد نمونه‌گیری واحدهای فعال سه اتاق هستند.

روش نمونه‌گیری

از روش نمونه‌گیری احتمالی طبقه‌بندی استفاده شده است.

روش تعیین اندازه نمونه

تعداد واحدهای نمونه برای برآورد میانگین در هر استان از رابطه زیر بدست می‌آید.

$$n = \left(\frac{Z_{0/977} S}{r \bar{x}} \right)^2 (N_r + 1)$$

جدول ۱- تعداد واحدهای نمونه طرح به تفکیک استان

تعداد واحدهای نمونه	استان	تعداد واحدهای نمونه	استان
۱۷۲	فارس	۱۷۳	آذربایجان شرقی
۷۰	قزوین	۱۰۷	آذربایجان غربی
۵۶	قم	۵۶	اردبیل
۶۲	کردستان	۲۶۷	اصفهان
۱۳۸	کرمان	۹۵	البرز
۷۰	کرمانشاه	۳۵	ایلام
۴۳	کهگیلویه و بویراحمد	۷۱	بوشهر
۷۴	گلستان	۱۰۱۷	تهران
۹۵	گیلان	۶۳	چهارمحال و بختیاری
۷۸	لرستان	۶۴	خراسان جنوبی
۱۶۰	مازندران	۲۴۹	خراسان رضوی
۹۴	مرکزی	۴۴	خراسان شمالی
۷۲	هرمزگان	۱۵۹	خوزستان
۳۹	همدان	۴۶	زنجان
۷۳	یزد	۵۱	سمنان
۳۸۶۲	کل	۶۹	سیستان و بلوچستان

تعداد نمونه‌ها برای محاسبه شاخص کسب و کار در کل کشور بهینه شده و تعداد نمونه تخصیص یافته برای هر استان بر اساس سهم آن استان از تولید ناخالص داخلی بدون نفت به گونه‌ای است که خطای نسبی، $0/23$ درصد شود. ضریب تغییرات (CV^a) نیز یک در نظر گرفته شده است. نمونه‌ها بر اساس روش‌های احتمالی انتخاب می‌شوند و وزن آنها بر اساس احتمال انتخاب واحدها و میزان عدم تکمیل پرسشنامه‌ها برآورد می‌شوند. بر اساس ماده ۴ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار، شاخص‌ها علاوه بر سطوح ملی، استانی و بخشی باید بر حسب فعالیت‌های اقتصادی نیز محاسبه شوند، لذا در انتخاب تعداد نمونه‌ها، سطح اپتیمم انتشار بر حسب فعالیت در سطح ملی نیز در نظر گرفته شده است.

همچنین میزان مشارکت نمونه‌های منتخب نسبت به کل نمونه‌های در نظر گرفته شده برای هر استان در جدول ۲ ابل مشاهده است. نرخ پاسخگویی برای ۴ دوره گذشته اجرای طرح پایش ملی محیط کسب و کار نیز محاسبه شده است. همان‌طور که در نرخ پایش کلی مشاهده می‌شود، مقدار دارای روند صعودی است ولیکن دیه‌ی است که با افزایش نرخ پاسخگویی در هر استان، شرایط برای عمیم نتایج در سطح ملی و استانی فراهم خواهد شد.

جدول ۲- میزان مشارکت پاسخگویان در طرح به تفکیک استان

نرخ پاسخگویی (درصد)					استان
پاییز ۹۶	تابستان ۹۶	بهار ۹۶	زمستان ۹۵	پاییز ۹۵	
۵۵	۴۲	۳۳	۲۷	۱۱	آذربایجان شرقی
۶۴	۶۵	۷۰	۴۲	۱۳	آذربایجان غربی
۶۴	۶۳	۴۴	۳۸	۹	اردبیل
۹۱	۸۱	۳۷	۵۹	۱۱	اصفهان
۹۴	۵۰	۵۳	۲۹	۱۳	البرز
۴۶	۵۴	۲۷	۳۳	۹	ایلام
۵۴	۳۵	۱۳	۳۷	۶	بوشهر
۴۳	۲۹	۳۶	۲۵	۱۳	تهران
۴۱	۳۹	۳۶	۲۴	۱۴	چهارمحال و بختیاری
۹۲	۶۷	۵۱	۳۵	۱۲	خراسان جنوبی
۵۷	۵۹	۴۳	۲۱	۱۳	خراسان رضوی
۸۶	۶۵	۶۲	۴۷	۱۶	خراسان شمالی
۶۶	۹۰	۳۷	۳۱	۱۰	خوزستان
۷۴	۶۸	۵۳	۴۲	۸	زنجان
۶۹	۷۱	۵۶	۲۷	۱۱	سمنان
۴۲	۵۳	۴۰	۳۰	۱۲	سیستان و بلوچستان
۵۵	۶۸	۶۰	۵۱	۱۴	فارس
۶۹	۶۷	۴۹	۷۲	۱۰	قزوین
۸۹	۶۱	۳۰	۱۹	۸	قم
۹۳	۸۲	۶۹	۴۸	۷	کرمانشاه
۶۶	۵۵	۶۷	۳۲	۶	کردستان
۵۷	۵۱	۴۴	۳۷	۹	کرمان
۳۵	۴۵	۵۳	۲۳	۳	کهگیلویه و بویراحمد
۴۷	۶۱	۳۱	۴۲	۵	گلستان
۶۷	۵۴	۲۷	۲۷	۷	گیلان
۵۸	۵۱	۴۶	۳۵	۶	لرستان
۵۱	۴۳	۴۶	۲۳	۸	مازندران
۷۸	۶۲	۶۶	۵۴	۸	مرکزی
۶۰	۵۶	۳۷	۴۱	۵	هرمزگان
۶۷	۷۶	۶۴	۵۰	۵	همدان
۹۹	۸۲	۴۷	۴۷	۵	یزد
۶۰	۵۵	۴۴	۳۴	۱۰	کل

محاسبه شاخص‌ها و زیرشاخص‌های محیط کسب و کار

پس از استخراج داده‌های پیمایشی، ابتدا برای هر مؤلفه، میانگین ارزیابی اعضای اتاق‌های هر استان در هر بخش q_{ij} محاسبه می‌شود. در فرمول زیر q_{ijk} مشارکت‌کننده‌ها (n) هر استان (i) در هر بخش (j) است و اندیس k نشان‌دهنده رای دهنده مورد نظر (اعضای اتاق‌های سه‌گانه) است.

$$q_{ij} = \frac{\sum_{k=1}^n q_{ijk}}{n_{ij}}$$

بعد از محاسبه میانگین ارزیابی اعضای اتاق‌های هر استان در هر بخش، میانگین ساده هر یک از مؤلفه‌های پیمایشی مربوط هر یک از بخش مؤلفه‌های پیمایشی اگرها محاسبه می‌شود.

شاخص ارزیابی هر نماگر I_i در هر استان با استفاده از وزن‌های بخشی S_j و رمول زیر محاسبه می‌شود که در آن P_{ij} یب وزنی جزء داده‌های آماری (Hard Data) با نسبت ۲۰ درصد و جزء مؤلفه‌های پیمایشی (Survey Data) با نسبت ۸۰ درصد برای هر یک از نماگرها برای هر استان (i) در هر بخش (j) است:

$$I_i = \sum_{j=1}^3 S_j P_{ij}$$

شاخص ارزیابی هر نماگر در بخش نیز با استفاده از وزن‌های استانی W_i و فرمول زیر محاسبه می‌شود:

$$I_j = \sum_{i=1}^m W_i P_{ij}$$

شاخص ارزیابی هر نماگر در کل نیز با استفاده از وزن‌های انی W_i و وزن‌های بخشی S_j و فرمول زیر محاسبه می‌شود:

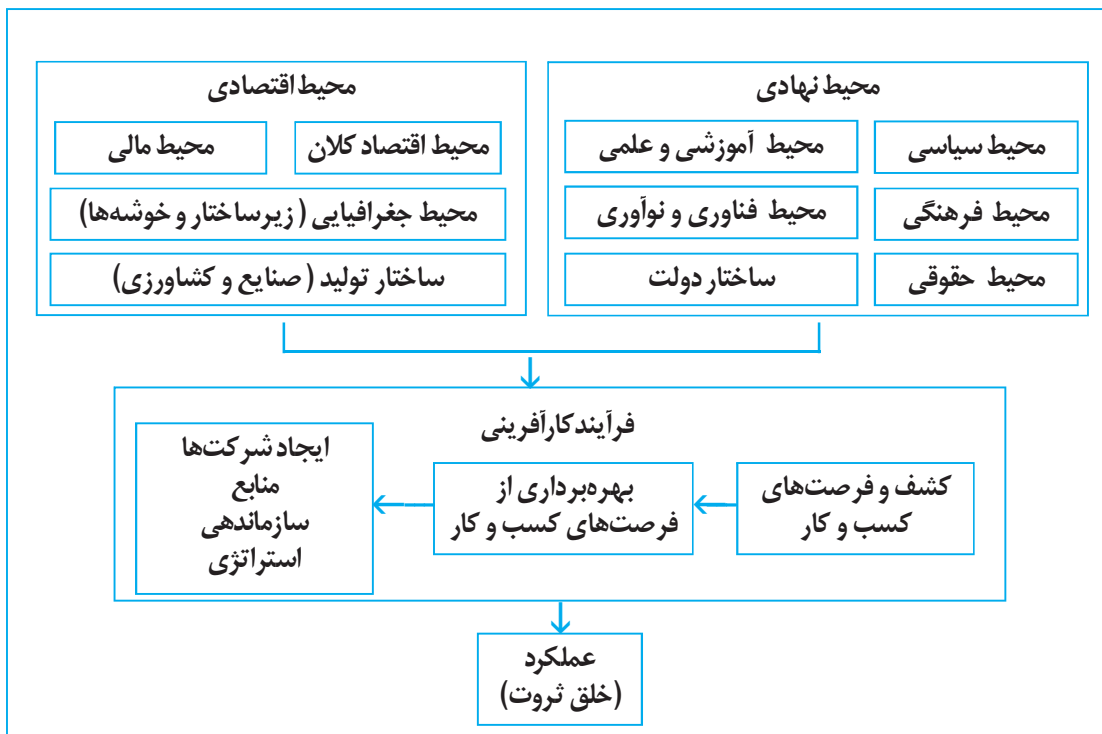
$$I = \sum_{i=1}^m \sum_{j=1}^3 W_i S_j P_{ij}$$

آشنایی با نظریه عمومی کارآفرینی شین

براساس نظریه عمومی کارآفرینی شین، می‌توان دو مجموعه عوامل محیطی معین: محیط اقتصادی و محیط نهادی را تفکیک کرد. عوامل محیط اقتصادی شامل محیط اقتصاد کلان، محیط مالی، ختار تولید و محیط جغرافیایی و عوامل محیط نهادی شامل محیط سیاسی، محیط حقوقی، محیط فرهنگی و محیط آموزشی، علمی و محیط فناوری و نوآوری و ساختار دولت می‌شود. این دو مجموعه عوامل بر کسب و کارهای موجود و ر فرآ کارآفرینی که در واقع نقطه آغازین کسب و کار است، اثر می‌گذارند. هر چه محیط کسب و کار (محیط نهادی و اقتصادی) شرایط بهتری داشته باشد، بهره‌برداری از فرصت‌های کارآفرینی بیشتر است و هر چه بهره‌برداری از فرصت‌های کارآفرینی در جامعه‌ای بیشتر باشد، عملکرد اقتصاد آن کشور و خلق ارزش و ثروت در آن جامعه بیشتر می‌شود.

شکل ۱. مدل فقهومی بسط یافته محیط کسب و کار بر اساس ریه عمومی کار آفرینی شین

بخش دوم: جداول آماری، نمودارها و تحلیل آماری

شاخص ملی محیط کسب و کار

جدول ۳ - شاخص ملی محیط کسب و کار

شاخص ملی محیط کسب و کار - میانگین کل						
درصد تغییرات *		پاییز ۹۶	تابستان ۹۶	بهار ۹۶	زمستان ۹۵	پاییز ۹۵
فصل مشابه سال گذشته	فصل گذشته					
-۰/۱۷	۱/۳۱	۵/۸۵	۵/۷۷	۵/۶۹	۵/۸۳	۵/۸۶

*: مثبت بودن درصد تغییرات به معنای بدتر شدن وضعیت نسبت به دوره گذشته است.

نتایج پایش ملی محیط کسب و کار ایران در پاییز ۱۳۹۶، عدد ۵/۸۵ (نمره بدترین ارزیابی ۱۰ است) را به عنوان شاخص ملی به دست می‌دهد که تا حدودی نامساعدتر از وضعیت این شاخص در آرز فصل گذشته (تابستان ۹۶ با میانگین ۵/۷۷) است. این ارزیابی بیانگر آن است که از نظر فعالان اقتصادی مشارکننده در این پایش، وضعیت اکثر مؤلفه‌های مؤثر بر محیط کسب و کار ایران در پاییز ۱۳۹۶ تا حدودی نامساعدتر شده است. عدد شاخص در پاییز ۱۳۹۶ نسبت به فصل مشابه سال قبل (۰/۱۷-) تغییر ناچیزی را نشان می‌دهد. لازم به ذکر است که این شاخص از طریق ادغام اطلاعات حاصل از مولفه‌های پیمایشی (۲۸ مؤلفه) و داده‌های مؤلفه‌های آماری (۴۲ مؤلفه) به نسبت ۸۰ و ۲۰ محاسبه شده است.

شاخص بخشی محیط کسب و کار

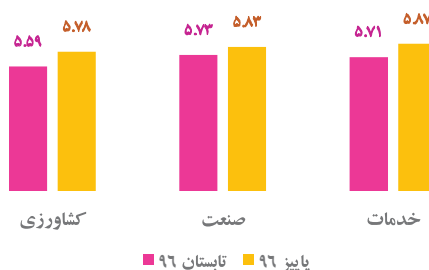
جدول ۴ - شاخص محیط کسب و کار بر حسب بخش‌های عمده اقتصادی

درصد تغییرات *		پاییز ۹۶	تابستان ۹۶	پاییز ۹۵	بخش
فصل مشابه سال گذشته	فصل گذشته				
۹/۱۷	۳/۳۸	۵/۷۸	۵/۵۹	۵/۲۹	کشاورزی
-۱۲/۱۴	۱/۷۶	۵/۸۳	۵/۷۳	۶/۶۴	صنعت
۱۳/۸۱	۲/۸۷	۵/۸۷	۵/۷۱	۵/۱۶	خدمات

*: مثبت بودن درصد تغییرات به معنای بدتر شدن وضعیت نسبت به دوره گذشته است.

با توجه به تقسیم رشته‌های فعالیت‌ها در سه بخش عمده کشاورزی، صنعت و خدمات، فعالان اقتصادی سراسر کشور در پاییز ۱۳۹۶، وضعیت محیط کسب و کار بخش خدمات و بخش کشاورزی را به ترتیب، نامساعدترین و مساعدترین محیط کسب و کار ارزیابی نموده‌اند.

نمودار ۱ - شاخص بخشی محیط کسب و کار

جدول ۵ - شاخص ملی به تفکیک مؤلفه‌های پیمایشی و سه بخش عمده اقتصادی - پاییز ۱۳۹۶

عنوان مؤلفه (موانع کسب و کار)	کل			کشاورزی			صنعت			خدمات		
	تایستان ۹۶	پاییز ۹۶	درصد تغییرات	تایستان ۹۶	پاییز ۹۶	درصد تغییرات	تایستان ۹۶	پاییز ۹۶	درصد تغییرات	تایستان ۹۶	پاییز ۹۶	درصد تغییرات
عدم استقبال همکاران و مشتریان از نوآوری و ابتکار در ارائه خدمات و محصول	۴/۴۳	۴/۵۵	۲/۶۲	۴/۵۵	۴/۵۴	-۰/۳۰	۴/۴۴	۵/۷۳	۵/۸۳	۱/۷۶	۵/۸۷	۲/۸۷
برداشت‌های بی‌قهای و غ قابل پ بین ماموران از قوانین و مقررات (برق، گاز، محیط زیست، تأمین اجتماعی و...)	۶/۳۶	۶/۴۷	۱/۷۰	۶/۱۴	۶/۴۱	۴/۵۲	۶/۶۰	۶/۶۴	۰/۶۰	۶/۲۴	۶/۳۸	۲/۲۴
بی‌تهدی طرف‌های قرارداد (دولتی یا خصوصی) به ایفای تعهدات و وعده‌ها نشان	۶/۵۴	۶/۵۹	۰/۷۷	۶/۹۱	۷/۵۶	۹/۳۲	۶/۶۳	۶/۷۰	۱/۰۰	۶/۴۳	۶/۴۶	-۰/۵۶
بی‌ثباتی سیاست‌ها، مقررات و رویه‌های اجرایی ناظر به کسب و کار	۶/۸۴	۷/۱۱	۳/۸۷	۶/۶۸	۷/۳۶	۸/۷۰	۶/۹۵	۷/۱۷	۳/۱۶	۶/۸۰	۷/۰۶	۳/۸۷
بی‌ثباتی و غیرقابل پیش‌بینی بودن قیمت‌ها (مواد اولیه و محصولات)	۷/۰۸	۷/۶۴	۷/۸۰	۷/۰۶	۷/۹۸	۱۳/۰۱	۷/۳۸	۷/۸۳	۶/۰۷	۶/۹۰	۷/۵۱	۸/۸۶
رویه‌های سختگیرانه در ادارات کار و بیمه برای مدیریت نیروی انسانی	۶/۶۸	۶/۶۵	-۰/۵۵	۶/۳۴	۶/۳۲	-۰/۳۴	۶/۹۱	۶/۶۶	-۳/۵۳	۶/۶۰	۶/۶۶	۱/۰۲
تمایل شهروندان به خرید کالاهای خارجی و بی‌ رغبتی به خرید محصولات ایرانی	۵/۲۸	۵/۴۰	۲/۳۱	۵/۱۴	۴/۹۸	-۳/۱۳	۵/۳۶	۵/۲۴	-۲/۳۹	۵/۲۵	۵/۵۲	۵/۱۸
تولید و عرضه نسبتاً آزاد کالاهای غیر استاندارد و تقلبی در بازار	۶/۴۰	۶/۵۶	۲/۵۷	۵/۹۳	۶/۳۴	۶/۹۳	۶/۴۴	۶/۴۲	-۰/۳۶	۶/۴۴	۶/۶۵	۳/۲۴
رقابت غیرمنصفانه شرکتها و موسسات دولتی یا شبه‌دولتی در بازار	۶/۴۲	۶/۳۴	-۱/۲۴	۵/۹۰	۵/۶۸	-۳/۷۰	۶/۳۴	۶/۱۴	-۳/۲۳	۶/۵۶	۶/۵۰	-۰/۸۲
رویه‌های غیرمنصفانه و نادولانه ممیزی و دریافت مالیات	۶/۸۹	۷/۱۰	۳/۰۵	۵/۴۲	۵/۸۶	۸/۱۰	۷/۰۷	۷/۰۴	-۰/۳۶	۷/۰۱	۷/۱۳	۳/۱۲
دشواری تأمین مالی از بانک‌ها	۷/۵۲	۷/۵۷	۰/۶۴	۷/۷۳	۷/۸۶	۱/۸۰	۷/۴۹	۷/۹۳	۵/۷۹	۷/۵۱	۷/۳۶	-۱/۹۵
فقدان یا شفاف نبودن اطلاعات موردنیاز برای فعالیت اقتصادی	۶/۱۲	۶/۱۳	۰/۱۵	۵/۹۵	۵/۸۳	-۲/۱۱	۶/۱۰	۶/۰۲	-۱/۳۲	۶/۱۶	۶/۳۱	-۰/۸۲
ضعف زیرساخت‌های حمل و نقل (جاده‌ای، ریلی، هوایی، دریایی و بندری)	۵/۰۴	۵/۱۶	۲/۲۱	۵/۲۰	۴/۵۰	-۱۳/۵۵	۴/۸۳	۵/۱۹	۷/۶۱	۵/۱۶	۵/۱۹	-۰/۵۷
ضعف دادگاه‌ها در رسیدگی به شکایات و پیگرد موثر متجاوزان به حقوق دیگران	۶/۵۱	۶/۶۶	۲/۴۱	۵/۸۹	۶/۶۸	۱۳/۴۶	۶/۶۰	۶/۷۲	۱/۷۱	۶/۵۴	۶/۶۳	۱/۴۳
وجود انحصار، امتیاز یا هر نوع رانت به یک یا تعدادی از رقبا در بازار	۶/۳۰	۶/۲۹	۱/۴۵	۵/۹۲	۶/۳۴	۷/۱۳	۶/۰۶	۶/۰۳	-۰/۵۷	۶/۳۳	۶/۴۲	۱/۴۶
ضعف نظام توزیع و مشکل در رساندن محصول به بازار	۵/۰۴	۵/۰۶	۰/۳۵	۵/۵۴	۴/۹۲	-۱۱/۲۶	۵/۰۱	۴/۹۷	-۰/۸۵	۴/۹۸	۵/۱۲	۲/۷۰
عرضه کالاهای قاچاق و رقابت غیرمنصفانه محصولات خارجی و داخلی در بازار ایران	۵/۸۹	۵/۹۶	۱/۱۶	۵/۶۳	۵/۹۲	۵/۱۶	۵/۹۳	۵/۷۵	-۳/۰۹	۵/۹۱	۶/۰۸	۲/۸۰
فقدان یا نقص ارتباطات پسینی و پیشینی و خوشه‌های تولید	۵/۰۶	۵/۱۴	۱/۴۸	۵/۳۴	۵/۸۷	۱۰/۰۶	۵/۰۴	۵/۰۱	-۰/۴۶	۵/۰۳	۵/۱۴	۲/۱۹
قیمت‌گذاری و دخالت‌های غیرمنطقی نهادهای حکمیتی در بازار	۵/۷۴	۵/۹۴	۳/۶۵	۵/۹۴	۶/۶۲	۱۱/۴۲	۵/۵۷	۵/۸۹	۵/۷۹	۵/۸۱	۵/۹۲	۱/۹۳
کارگریزی عمومی و استقبال نیروی کار از تعطیلی روزهای کاری	۵/۴۰	۵/۵۰	۱/۸۸	۴/۵۹	۴/۷۷	۳/۸۶	۵/۳۹	۵/۴۶	۱/۱۶	۵/۵۲	۵/۵۷	-۰/۹۴
کمبود تقاضای موثر در بازار	۵/۶۳	۵/۸۰	۳/۰۱	۵/۳۹	۵/۴۴	۰/۹۸	۵/۶۲	۵/۸۰	۳/۱۴	۵/۶۸	۵/۸۳	۲/۷۱
کمبود فناوری‌های موردنیاز	۵/۳۸	۵/۳۷	-۰/۱۱۳	۵/۶۰	۵/۲۳	-۶/۵۳	۵/۳۵	۵/۳۰	-۰/۸۵	۵/۳۷	۵/۴۲	۱/۰۰
کمبود نیروی کار ماهر	۴/۹۴	۴/۹۴	۰/۰۳	۴/۴۹	۴/۳۲	-۳/۷۲	۴/۹۲	۴/۸۰	-۲/۵۳	۵/۰۱	۵/۰۶	-۰/۸۸
محدودیت‌های دسترسی به ارتباطات (تلف همراه و اینترنت)	۳/۳۵	۴/۰۰	۱۹/۲۹	۳/۶۱	۳/۸۱	۵/۶۹	۳/۳۴	۴/۰۳	۲۰/۸۱	۳/۲۲	۴/۰۰	۲۰/۲۸
محدودیت دسترسی به برق	۲/۷۲	۲/۸۰	۳/۱۶	۳/۱۵	۳/۰۵	-۳/۰۰	۲/۸۰	۲/۹۳	۴/۶۹	۲/۶۰	۲/۷۲	۴/۵۸
محدودیت دسترسی به سوخت (گاز، گازوئیل و...)	۳/۱۴	۳/۱۶	۰/۵۵	۳/۹۳	۳/۸۲	-۲/۸۴	۳/۱۴	۳/۲۳	۲/۸۳	۳/۰۲	۳/۰۷	۱/۷۲
مفاسد مالی و اداری در دستگاه‌های حکومتی	۶/۴۸	۶/۷۶	۴/۳۳	۶/۱۱	۷/۰۱	۱۴/۷۴	۶/۴۸	۶/۷۵	۴/۱۲	۶/۵۴	۶/۷۵	۳/۰۶
موانع اداری کسب و کار (ادارات و دستگاه‌های اجرایی مرتبط با کسب و کار)	۶/۶۸	۶/۹۵	۴/۰۴	۶/۳۳	۷/۰۹	۱۱/۹۸	۶/۷۱	۷/۰۰	۴/۲۸	۶/۷۲	۶/۹۲	۲/۹۵

۱ بررسی اطلاعات جدول ۵ مشاهده می‌شود که، در بخش‌های کشاورزی و خدمات بی‌ثباتی و غیرقابل پیش‌بینی بودن قیمت‌ها (مواد اولیه و محصولات) نامساعدترین و محدودیت دسترسی به برق، مساعدترین مؤلفه (مانع) در ۲۸ مؤلفه پیمایشی پرسش‌شده از فعالان اقتصادی مشارکت‌کننده در طرح بوده و در بخش صنعت نیز دشواری تأمین مالی از بانک‌ها مساعدترین و محدودیت دسترسی به برق مساعدترین مؤلفه از نظر فعالان اقتصادی رکت‌کننده در طرح ارزیابی شده‌اند. علاوه بر این، مهم‌ترین موانع کسب و کار بیان‌شده توسط فعالان اقتصادی هریک از سه بخش عمده اقتصادی در قالب جدول ۶ نشان داده شده است.

جدول ۶ - مهم‌ترین موانع کسب و کار بیان‌شده توسط فعالان اقتصادی به تفکیک بخش‌های عمده اقتصادی

مجموعه	الویت		۱	۲	۳	۴	۵
	تابستان ۹۶	پاییز ۹۶					
کل	تابستان ۹۶	دشواری تأمین مالی از بانک‌ها	بی‌ثباتی و غیرقابل پیش‌بینی بودن قیمت‌ها (مواد اولیه و محصولات)	رویه‌های غیرمنصفانه و ناعادلانه ممیزی و دریافت مالیات	بی‌ثباتی سیاست‌ها، مقررات و رویه‌های اجرایی ناظر به کسب و کار	رویه‌های سختگیرانه در ادارات کار و بیمه برای مدیریت نیروی انسانی	
	پاییز ۹۶	بی‌ثباتی و غیرقابل پیش‌بینی بودن قیمت‌ها (مواد اولیه و محصولات)	دشواری تأمین مالی از بانک‌ها	بی‌ثباتی سیاست‌ها، مقررات و رویه‌های اجرایی ناظر به کسب و کار	رویه‌های غیرمنصفانه و ناعادلانه ممیزی و دریافت مالیات	مواع اداری کسب و کار (ادارات و دستگاه‌های اجرایی مرتبط با کسب و کار)	
کشاورزی	تابستان ۹۶	دشواری تأمین مالی از بانک‌ها	بی‌ثباتی و غیرقابل پیش‌بینی بودن قیمت‌ها (مواد اولیه و محصولات)	بی‌مهدی طرف‌های قرارداد (دولتی یا خصوصی) به ایفای تعهدات و وعده‌هایشان	بی‌ثباتی سیاست‌ها، مقررات و رویه‌های اجرایی ناظر به کسب و کار	رویه‌های سختگیرانه در ادارات کار و بیمه برای مدیریت نیروی انسانی	
	پاییز ۹۶	بی‌ثباتی و غیرقابل پیش‌بینی بودن قیمت‌ها (مواد اولیه و محصولات)	دشواری تأمین مالی از بانک‌ها	بی‌مهدی طرف‌های قرارداد (دولتی یا خصوصی) به ایفای تعهدات و وعده‌هایشان	بی‌ثباتی سیاست‌ها، مقررات و رویه‌های اجرایی ناظر به کسب و کار	مواع اداری کسب و کار (ادارات و دستگاه‌های اجرایی مرتبط با کسب و کار)	
صنعت	تابستان ۹۶	دشواری تأمین مالی از بانک‌ها	بی‌ثباتی و غیرقابل پیش‌بینی بودن قیمت‌ها (مواد اولیه و محصولات)	رویه‌های غیرمنصفانه و ناعادلانه ممیزی و دریافت مالیات	بی‌ثباتی سیاست‌ها، مقررات و رویه‌های اجرایی ناظر به کسب و کار	رویه‌های سختگیرانه در ادارات کار و بیمه برای مدیریت نیروی انسانی	
	پاییز ۹۶	دشواری تأمین مالی از بانک‌ها	بی‌ثباتی و غیرقابل پیش‌بینی بودن قیمت‌ها (مواد اولیه و محصولات)	بی‌ثباتی سیاست‌ها، مقررات و رویه‌های اجرایی ناظر به کسب و کار	رویه‌های غیرمنصفانه و ناعادلانه ممیزی و دریافت مالیات	مواع اداری کسب و کار (ادارات و دستگاه‌های اجرایی مرتبط با کسب و کار)	
خدمات	تابستان ۹۶	دشواری تأمین مالی از بانک‌ها	رویه‌های غیرمنصفانه و ناعادلانه ممیزی و دریافت مالیات	بی‌ثباتی و غیرقابل پیش‌بینی بودن قیمت‌ها (مواد اولیه و محصولات)	بی‌ثباتی سیاست‌ها، مقررات و رویه‌های اجرایی ناظر به کسب و کار	مواع اداری کسب و کار (ادارات و دستگاه‌های اجرایی مرتبط با کسب و کار)	
	پاییز ۹۶	بی‌ثباتی و غیرقابل پیش‌بینی بودن قیمت‌ها (مواد اولیه و محصولات)	دشواری تأمین مالی از بانک‌ها	رویه‌های غیرمنصفانه و ناعادلانه ممیزی و دریافت مالیات	بی‌ثباتی سیاست‌ها، مقررات و رویه‌های اجرایی ناظر به کسب و کار	مواع اداری کسب و کار (ادارات و دستگاه‌های اجرایی مرتبط با کسب و کار)	

همان‌طور که در جدول ۶ مشاهده می‌شود الویت دوم در بخش کشاورزی و خدمات دشواری تأمین مالی از بانک‌ها و در بخش صنعت، بی‌ثباتی و غیرقابل پیش‌بینی بودن قیمت‌ها (مواد اولیه و محصولات) عنوان شده است. الویت سوم در بخش کشاورزی، بی‌مهدی طرف‌های قرارداد (دولتی یا خصوصی) به ایفای تعهدات و وعده‌هایشان، در بخش صنعت، بی‌ثباتی سیاست‌ها، مقررات و رویه‌های اجرایی ناظر به کسب و کار و در بخش خدمات، رویه‌های غیرمنصفانه و ناعادلانه ممیزی و دریافت مالیات قرار گرفته‌اند.

شاخص استانی محیط کسب و کار

جدول ۷ - شاخص استانی محیط کسب و کار

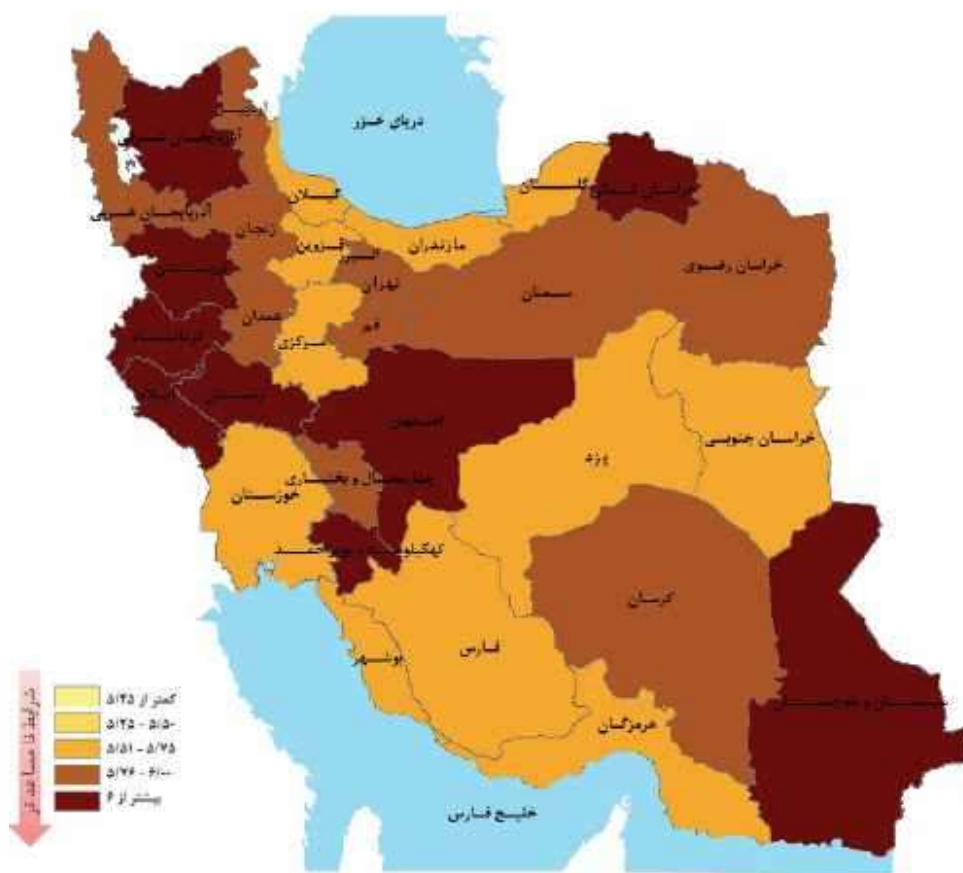
استان	پاییز ۹۵	زمستان ۹۵	بهار ۹۶	تابستان ۹۶	پاییز ۹۶	درصد تغییرات *	
						فصل گذشته	فصل مشابه سال گذشته
آذربایجان شرقی	۶/۳۱	۵/۰۴	۵/۸۴	۵/۸۷	۶/۰۲	۲/۴۸	-۴/۶۶
آذربایجان غربی	۵/۹۶	۵/۱۳	۵/۷۷	۵/۷۳	۵/۸۰	۱/۲۲	-۲/۷۲
اردبیل	۶/۴۴	۶/۵۹	۵/۵۰	۶/۱۶	۵/۹۵	-۳/۴۷	-۷/۶۶
اصفهان	۵/۷۳	۵/۸۶	۵/۷۰	۵/۹۰	۶/۰۹	۳/۲۵	۶/۲۷
البرز	۵/۹۹	۵/۹۳	۵/۶۵	۵/۵۸	۵/۸۰	۳/۹۸	-۳/۱۱
ایلام	۶/۵۱	۵/۸۹	۵/۸۲	۵/۶۷	۶/۳۱	۱۱/۳۲	-۳/۰۷
بوشهر	۶/۲۴	۵/۲۶	۵/۶۹	۵/۷۰	۵/۶۶	-۰/۶۵	-۹/۳۱
تهران	۵/۵۴	۵/۸۰	۵/۳۴	۵/۶۵	۵/۸۵	۳/۶۳	۵/۶۳
چهارمحال و بختیاری	۶/۴۳	۶/۱۱	۵/۹۰	۵/۸۱	۵/۹۶	۲/۶۵	-۷/۲۵
خراسان جنوبی	۶/۴۰	۵/۵۰	۵/۶۱	۵/۵۸	۵/۵۱	-۱/۲۷	-۱۳/۹۲
خراسان رضوی	۵/۶۸	۶/۰۳	۵/۲۲	۵/۸۲	۵/۹۶	۲/۴۷	۴/۹۳
خراسان شمالی	۶/۴۳	۶/۰۰	۵/۷۸	۶/۴۴	۶/۳۴	-۱/۵۲	-۱/۳۲
خوزستان	۶/۰۱	۶/۰۵	۶/۰۶	۵/۵۲	۵/۶۸	۲/۸۱	-۵/۵۳
زنجان	۶/۳۰	۵/۶۶	۵/۴۷	۵/۷۰	۵/۸۵	۲/۴۷	-۷/۲۱
سمنان	۵/۸۶	۵/۳۵	۵/۸۸	۵/۶۴	۵/۸۳	۳/۴۴	-۰/۴۳
سیستان و بلوچستان	۶/۳۳	۵/۹۹	۶/۱۰	۶/۳۳	۶/۲۷	-۰/۹۶	-۰/۹۸
فارس	۵/۵۸	۵/۷۳	۵/۰۹	۵/۴۵	۵/۶۴	۳/۴۳	۱/۰۷
قزوین	۶/۰۸	۵/۴۷	۵/۶۵	۵/۵۴	۵/۶۱	۱/۲۷	-۷/۶۹
قم	۶/۴۸	۶/۳۵	۵/۷۱	۵/۸۰	۵/۸۸	۱/۲۹	-۹/۲۶
کردستان	۶/۶۹	۵/۸۴	۵/۴۱	۵/۸۰	۶/۰۸	۴/۷۳	-۹/۱۷
کرمان	۶/۴۹	۵/۶۴	۵/۷۷	۵/۶۵	۶/۰۰	۶/۱۸	-۷/۵۴
کرمانشاه	۵/۷۷	۶/۰۸	۶/۰۷	۶/۱۸	۶/۳۸	۳/۲۴	۱۰/۵۹
پهگیلویه و بویراحمد	۶/۸۸	۶/۰۵	۵/۷۵	۵/۸۴	۶/۲۵	۷/۰۷	-۹/۱۲
گلستان	۵/۹۸	۶/۸۷	۵/۸۲	۵/۸۰	۵/۶۶	-۲/۳۲	-۵/۲۷
گیلان	۵/۵۵	۵/۳۶	۵/۱۸	۵/۲۸	۵/۵۱	۴/۲۵	-۰/۷۹
لرستان	۶/۱۴	۶/۱۸	۵/۶۵	۶/۲۸	۶/۲۵	-۰/۵۸	۱/۷۳
مازندران	۵/۴۰	۵/۶۳	۵/۴۰	۵/۵۲	۵/۵۳	۰/۲۱	۲/۴۹
مرکزی	۶/۳۲	۵/۴۸	۵/۴۵	۵/۴۷	۵/۵۴	۱/۲۳	-۱۲/۴۰
هرمزگان	۶/۰۷	۵/۶۳	۵/۷۹	۵/۸۳	۵/۶۸	-۲/۶۲	-۶/۴۳
همدان	۶/۱۴	۵/۰۳	۵/۵۶	۵/۹۳	۵/۹۹	۰/۹۹	-۲/۴۱
یزد	۶/۱۸	۵/۳۵	۵/۴۰	۵/۸۱	۵/۶۱	-۳/۳۰	-۹/۱۵

* منفی بودن در د تغییرات به معنای بهبود نسبت به دوره گذشته است.

جدول ۷، نتایج ارزیابی طرح پایش در پاییز ۱۳۹۶ نشان می‌دهد که از منظر وضعیت مؤلفه‌های محیط کسب و کار، استان‌های گیلان، خراسان جنوبی و مازندران دارای محیط کسب و کار مساعدتر و استان‌های کرمانشاه، خراسان مالی و ایلام دارای محیط کسب و کار نامساعدتری نسبت به سایر استان‌ها بوده‌اند. بل ذکر است که عدد شاخص برای حدود ۵۵ درصد استان‌های کشور از عدد شاخص ملی فضای کسب و کار بالاتر بوده است که در نمودار ۲ قابل مشاهده است. همچنین اختلاف عدد شاخص وضعیت محیط کسب و کار در بهترین و بدترین استان حداکثر معادل ۸۷٪ است که نشانگر عدم وجود تفاوت قابل توجه در وضعیت عدد شاخص استان نسبت به یکدیگر است.

لازم به ذکر است از آنجا که انتخاب معیار اقتصادی مشارکت‌کننده در این طرح به روش نمونه‌گیری است لذا برای م نتایج حاصل از جمع‌آوری و پردازش داده‌ها در استان‌ها، نیاز به تکمیل اطلاعات توسط حجم قابل قبولی از فعالان اقتصادی ضرورت دارد، ولیکن تعداد پاسخگویان در اجرای پایش در پاییز ۱۳۹۶، ۲۳۲۲ نمونه (فعال اقتصادی) بوده است که کمتر از حدنصاب قابل قبول مورد نظر است (به عبارت دیگر تعداد نمونه‌های شرکت‌کننده، سطح انتشار داده‌ها در برخی استان‌ها را از حالت ایتیمم خارج کرده است)، بنابراین نتایج این طرح در سطح تعداد داده جمع‌آوری شده معتبر است. در همین راستا، عدد شاخص در یک استان کشور دارای نوسان قابل توجه (بیش از ۱۰ درصد تغییر) نسبت به فصل گذشته (تابستان ۹۶) بوده است و به همین دلیل، ارائه هر گونه تحلیل در مورد دلالت و خیز قابل توجه استان‌ها در شاخص محیط کسب و کار و تغییر در وضعیت آن‌ها، با افزایش تعداد پرسشنامه‌های تکمیل شده تا سطح مورد نظر در هر استان در فصل‌های آینده میسر خواهد بود.

شکل ۲- نقشه موضوعی شاخص ۱ محیط کسب و کار

استان	مؤلفه	کل کشور	آذربایجان شرقی	آذربایجان غربی	اردبیل	اصفهان	البرز	ایلام	بوشهر	تهران	چهارمحال و بختیاری	خراسان جنوبی	خراسان رضوی	خراسان شمالی	خوزستان	زنجان	سمنان	سیستان و بلوچستان	فارس	قزوین	قم	کرمانشاه	کردستان	کرمان	کهگیلویه و بویراحمد	گلستان	گیلان	لرستان	مازندران	مرکزی	هرمزگان	همدان	یزد
استان	مؤلفه	۶۲۹	۶۲۸	۶۳۱	۵۸۱	۶۵۵	۶۱۶	۷۸۸	۶۰۳	۶۱۷	۵۹۳	۵۱۲	۵۹۶	۶۶۶	۶۶۶	۷۱۵	۶۶۶	۶۴۵	۵۵۴	۵۶۷	۶۱۰	۸۶۸	۷۵۶	۴۴۴	۷۶۷	۵۲۳	۶۰۶	۴۶۴	۵۲۴	۵۹۷	۶۱۴	۶۱۹	۶۱۷
		وجود انحصار، امتیاز یا هر دو را به یک یا تعدادی از رقب در بازار	۶۲۸	۶۳۱	۵۸۱	۶۵۵	۶۱۶	۷۸۸	۶۰۳	۶۱۷	۵۹۳	۵۱۲	۵۹۶	۶۶۶	۶۶۶	۷۱۵	۶۶۶	۶۴۵	۵۵۴	۵۶۷	۶۱۰	۸۶۸	۷۵۶	۴۴۴	۷۶۷	۵۲۳	۶۰۶	۴۶۴	۵۲۴	۵۹۷	۶۱۴	۶۱۹	۶۱۷
استان	مؤلفه	۵۰۶	۵۷۷	۵۳۷	۵۰۰	۵۰۴	۴۷۰	۷۴۴	۴۹۶	۵۱۶	۴۵۹	۴۵۹	۵۱۲	۵۱۶	۵۵۰	۴۵۴	۴۷۷	۴۱۴	۴۹۴	۴۹۲	۴۹۲	۵۳۴	۵۲۳	۳۲۳	۳۲۳	۴۹۱	۴۹۱	۵۴۹	۴۹۹	۴۲۵	۴۸۱	۵۲۳	۵۲۳
		نظام توزیع و شکل در دستلتن معمول به بازار	۵۷۷	۵۳۷	۵۰۰	۵۰۴	۴۷۰	۷۴۴	۴۹۶	۵۱۶	۴۵۹	۴۵۹	۵۱۲	۵۱۶	۵۵۰	۴۵۴	۴۷۷	۴۱۴	۴۹۴	۴۹۲	۴۹۲	۵۳۴	۵۲۳	۳۲۳	۳۲۳	۴۹۱	۴۹۱	۵۴۹	۴۹۹	۴۲۵	۴۸۱	۵۲۳	۵۲۳
استان	مؤلفه	۵۰۶	۵۷۷	۵۳۷	۵۰۰	۵۰۴	۴۷۰	۷۴۴	۴۹۶	۵۱۶	۴۵۹	۴۵۹	۵۱۲	۵۱۶	۵۵۰	۴۵۴	۴۷۷	۴۱۴	۴۹۴	۴۹۲	۴۹۲	۵۳۴	۵۲۳	۳۲۳	۳۲۳	۴۹۱	۴۹۱	۵۴۹	۴۹۹	۴۲۵	۴۸۱	۵۲۳	۵۲۳
		عزمه کارامان قاچاق و رقابت غیر مصفاقه محصولات خارجی و داخلی در بازار ایران	۵۷۷	۵۳۷	۵۰۰	۵۰۴	۴۷۰	۷۴۴	۴۹۶	۵۱۶	۴۵۹	۴۵۹	۵۱۲	۵۱۶	۵۵۰	۴۵۴	۴۷۷	۴۱۴	۴۹۴	۴۹۲	۴۹۲	۵۳۴	۵۲۳	۳۲۳	۳۲۳	۴۹۱	۴۹۱	۵۴۹	۴۹۹	۴۲۵	۴۸۱	۵۲۳	۵۲۳
استان	مؤلفه	۵۱۴	۵۱۱	۴۶۵	۵۱۷	۵۳۰	۵۰۱	۶۵۰	۴۸۷	۵۲۳	۴۳۴	۵۳۴	۵۳۴	۵۳۴	۶۰۰	۵۳۴	۴۷۸	۴۱۸	۴۱۸	۴۱۸	۴۱۸	۴۱۸	۴۱۸	۴۱۸	۴۱۸	۴۱۸	۴۱۸	۴۱۸	۴۱۸	۴۱۸	۴۱۸	۴۱۸	۴۱۸
		فقدان یا نقص ارتباطات؛ بینی و پیشینی و خرمه های بند	۵۱۱	۵۱۱	۴۶۵	۵۱۷	۵۳۰	۵۰۱	۶۵۰	۴۸۷	۵۲۳	۴۳۴	۵۳۴	۵۳۴	۶۰۰	۵۳۴	۴۷۸	۴۱۸	۴۱۸	۴۱۸	۴۱۸	۴۱۸	۴۱۸	۴۱۸	۴۱۸	۴۱۸	۴۱۸	۴۱۸	۴۱۸	۴۱۸	۴۱۸	۴۱۸	۴۱۸
استان	مؤلفه	۵۱۴	۵۱۱	۴۶۵	۵۱۷	۵۳۰	۵۰۱	۶۵۰	۴۸۷	۵۲۳	۴۳۴	۵۳۴	۵۳۴	۶۰۰	۵۳۴	۴۷۸	۴۱۸	۴۱۸	۴۱۸	۴۱۸	۴۱۸	۴۱۸	۴۱۸	۴۱۸	۴۱۸	۴۱۸	۴۱۸	۴۱۸	۴۱۸	۴۱۸	۴۱۸	۴۱۸	۴۱۸
		قیمت گذاری و دولت های غیرمبتلی نهادهای اکمیتی در بازار	۵۱۱	۵۱۱	۴۶۵	۵۱۷	۵۳۰	۵۰۱	۶۵۰	۴۸۷	۵۲۳	۴۳۴	۵۳۴	۵۳۴	۶۰۰	۵۳۴	۴۷۸	۴۱۸	۴۱۸	۴۱۸	۴۱۸	۴۱۸	۴۱۸	۴۱۸	۴۱۸	۴۱۸	۴۱۸	۴۱۸	۴۱۸	۴۱۸	۴۱۸	۴۱۸	۴۱۸
استان	مؤلفه	۵۰۰	۵۱۸	۴۸۳	۵۱۲	۶۱۰	۵۳۵	۴۳۴	۴۹۱	۴۱۳	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴
		کارگری عمومی و استقبال نیروی کار از تعطیلی روزه های کاری	۵۱۸	۵۱۸	۴۸۳	۵۱۲	۶۱۰	۵۳۵	۴۳۴	۴۹۱	۴۱۳	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴
استان	مؤلفه	۵۰۰	۵۱۸	۴۸۳	۵۱۲	۶۱۰	۵۳۵	۴۳۴	۴۹۱	۴۱۳	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴
		کمبود تقاضای موثر در بازار	۵۱۸	۵۱۸	۴۸۳	۵۱۲	۶۱۰	۵۳۵	۴۳۴	۴۹۱	۴۱۳	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴
استان	مؤلفه	۵۰۰	۵۱۸	۴۸۳	۵۱۲	۶۱۰	۵۳۵	۴۳۴	۴۹۱	۴۱۳	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴
		کمبود فناوری های مورد نیاز	۵۱۸	۵۱۸	۴۸۳	۵۱۲	۶۱۰	۵۳۵	۴۳۴	۴۹۱	۴۱۳	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴	۴۳۴
استان	مؤلفه	۴۹۴	۴۵۶	۴۱۷	۵۸۱	۵۱۰	۶۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳
		کمبود نیروی کار ماهر	۴۵۶	۴۱۷	۵۸۱	۵۱۰	۶۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳
استان	مؤلفه	۴۹۴	۴۵۶	۴۱۷	۵۸۱	۵۱۰	۶۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳
		محدوبیت های دسترسی به ارتباطات (تلفن همراه و اینترنت)	۴۵۶	۴۱۷	۵۸۱	۵۱۰	۶۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳
استان	مؤلفه	۴۹۴	۴۵۶	۴۱۷	۵۸۱	۵۱۰	۶۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳
		محدوبیت دسترسی به سوخت (گاز، گازوئیل و...)	۴۵۶	۴۱۷	۵۸۱	۵۱۰	۶۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳
استان	مؤلفه	۴۹۴	۴۵۶	۴۱۷	۵۸۱	۵۱۰	۶۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳
		مفاسد مالی و اداری در دستگاه های حکومتی	۴۵۶	۴۱۷	۵۸۱	۵۱۰	۶۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳
استان	مؤلفه	۴۹۴	۴۵۶	۴۱۷	۵۸۱	۵۱۰	۶۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳
		موانع اداری کسب و کار (ادارات و دستگاه های اجرایی و ربط با کسب و کار)	۴۵۶	۴۱۷	۵۸۱	۵۱۰	۶۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳	۴۱۳

در جدول ۸، اخض ملی به تفکیک مؤلفه های؛ ایثی در استان ها قابل مشاهده است. با استفاده از جدول ۸ می توان تحلیل های مختلف در مورد وضعیت هر یک از مؤلفه ها در استان های مختلف و همچنین تعیین جایگاه استان ها در ارتباط با هر یک از مؤلفه های پیمایشی بر اساس داده های جمع آوری شده ارائه نمود.

نمودار ۲- شاخص ۱ تانی محیط کسب و کار

شاخص محیط کسب و کار بر اساس رشته فعالیت اقتصادی

جدول ۹ - شاخص ملی محیط کسب و کار بر اساس رشته فعالیت اقتصادی

درصد تغییرات*	پائیز ۹۶	تابستان ۹۶	رشته فعالیت
۳/۱۳	۵/۹۱	۵/۷۳	عمده فروشی و خرده فروشی، تعمیر وسایل و ... (صادرات و واردات)
۱/۵۲	۵/۸۳	۵/۷۴	لید صنعتی (ساخت)
۱/۳۱	۵/۵۵	۵/۴۷	آب رسانی، مدیریت پسماند، فاضلاب و فعالیت های فیه
۰/۷۵	۵/۸۳	۵/۷۹	حمل و نقل و انبارداری
-۰/۶۳	۵/۴۵	۵/۴۸	اطلاعات و ارتباطات
۴/۲۲	۵/۹۲	۵/۶۸	عالیت حرفه ای، علمی و فنی
۳/۳۸	۵/۷۸	۵/۵۹	کشاورزی، جنگل داری و ماهی گیری
۶/۸۷	۶/۴۵	۶/۰۴	آموزش
-۱۳/۴۷	۵/۱۰	۵/۸۹	اداری و خدمات پشتیبانی
۳/۴۳	۵/۷۱	۵/۵۲	هنر، سرگرمی و ریح
۴/۱۶	۵/۴۳	۵/۲۱	خدمات مربوط به تأمین جا و غذا
-۰/۹۱	۵/۷۸	۵/۸۳	مالی و بیمه
۶/۴۶	۶/۰۴	۵/۶۷	استخراج معدن
۲/۷۶	۶/۰۹	۵/۹۳	ساختمان
-۴/۰۰	۵/۴۴	۵/۶۷	سلامت انسان و مددکاری اجتماعی
۶/۲۰	۵/۵۷	۵/۲۴	املاک و مستغلات

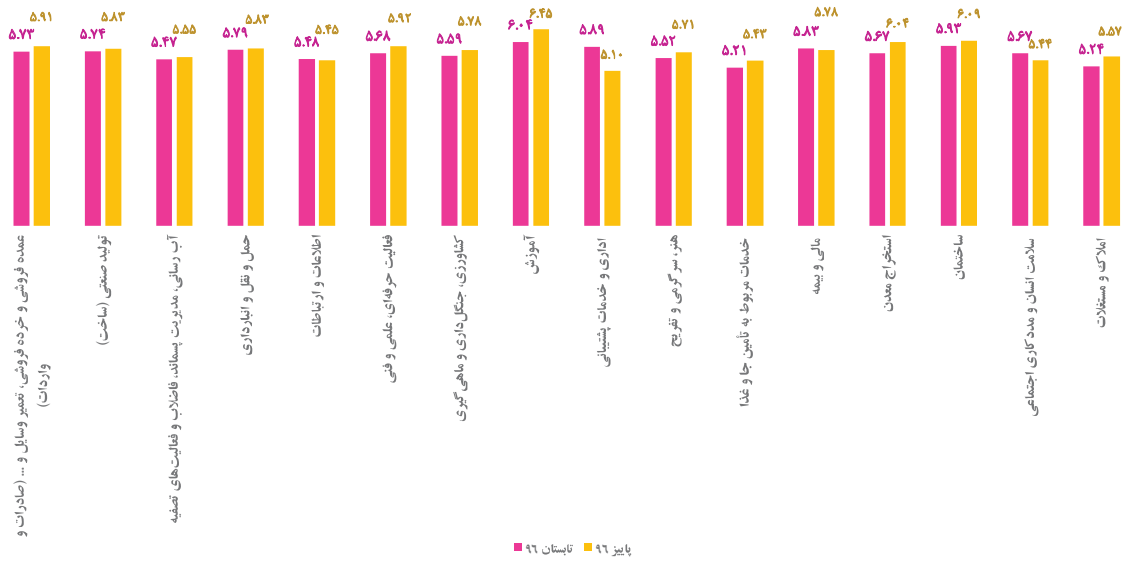
*: منفی بودن درصد تغییرات به معنای بهبود نسبت به فصل گذشته است.

توجه به جدول ۹، در پائیز ۱۳۹۶، رشته فعالیت های: ۱- آموزش ۲- ساختمان و ۳- استخراج معدن، به ترتیب دارای نامساعدترین محیط کسب و کار و رشته فعالیت های ۱- اداری و خدمات پشتیبانی ۲- خدمات مربوط به تأمین جا و غذا و ۳- سلامت انسان و مددکاری اجتماعی، ترتیب مساعدترین محیط برای کسب و کار است به سایر رشته فعالیت های اقتصادی ارزیابی شده اند. لازم به ذکر است که از ۲۱ رشته فعالیت عمده اقتصادی، ۵ رشته فعالیت به دلیل قرار گرفتن در بخش عمومی و انواری از چارچوب آمارگیری طرح حذف شده اند.

از آنجا که تعداد پرسشنامه های تکمیل شده در برخی رشته فعالیت های اقتصادی برای تعمیم نتایج کافی نبوده است، لذا بروز نوسانات قابل توجه در عدد شاخص برخی فعالیت های اقتصادی نسبت به فصل گذشته مربوط به این موضوع بوده و با افزایش تعداد پرسشنامه های تکمیل شده در فصل های آینده، امکان ارائه تحلیل های فنی در مورد دلایل کاهش یا افزایش عدد شاخص میسر خواهد بود.

نمودار ۳ - شاخص محیط کسب و کار بر اساس رشته فعالیت اقتصادی

شاخص ملی محیط کسب و کار به تفکیک مؤلفه‌های پیمایشی و اتاق‌ها

جدول ۱۰ - شاخص ملی به تفکیک مؤلفه‌های پیمایشی و سه اتاق - پاییز ۱۳۹۶

عنوان مؤلفه (موانع کسب و کار)	کل			اتاق بازرگانی			اتاق تعاون			اتاق اصناف		
	تایستان ۹۶	پاییز ۹۶	درصد تغییرات	تایستان ۹۶	پاییز ۹۶	درصد تغییرات	تایستان ۹۶	پاییز ۹۶	درصد تغییرات	تایستان ۹۶	پاییز ۹۶	درصد تغییرات
عدم استقبال همکاران و مشتریان از نوآوری و ابتکار در ارائه خدمات و محصول	۴/۴۳	۴/۵۵	۲/۶۲	۴/۴۴	۴/۵۹	۳/۴۹	۴/۳۰	۴/۴۰	۲/۳۴	۵/۳۶	۵/۴۴	۱/۴۶
برداشت‌های سلیقه‌ای و غیرقابل پیش‌بینی مأموران از قوانین و مقررات (برق، گاز، محیط زیست، تأمین اعماعی و...)	۶/۳۶	۶/۴۷	۱/۷۰	۶/۶۹	۶/۸۱	۱/۸۰	۶/۲۰	۶/۱۸	-۰/۳۳	۴/۷۹	۵/۵۲	۱۵/۳۱
بی‌تعهدی طرف‌های قرارداد (دولتی یا خصوصی) به ایفای تعهدات و وعده‌ها نشان	۶/۵۴	۶/۵۹	۰/۷۷	۶/۶۵	۶/۷۸	۲/۰۵	۶/۶۵	۶/۷۴	۱/۳۲	۵/۶۹	۵/۶۳	-۱/۰۴
بی‌ثباتی سیاست‌ها، مقررات و رویه‌های اجرایی ناظر به کسب و کار	۶/۸۴	۷/۱۱	۳/۸۷	۷/۱۱	۷/۴۳	۴/۵۰	۶/۸۰	۶/۸۰	۰/۱۱	۵/۴۰	۶/۲۸	۱۶/۴۵
بی‌ثباتی و غیرقابل پیش‌بینی بودن قیمت‌ها (مواد اولیه و محصولات)	۷/۰۸	۷/۶۴	۷/۱۰	۷/۲۴	۷/۸۶	۸/۶۷	۶/۸۶	۷/۳۱	۶/۵۸	۶/۷۱	۷/۲۰	۷/۴۳
رویه‌های سختگیرانه در ادارات کار و بیمه برای مدیریت نیروی انسانی	۶/۶۸	۶/۶۵	-۰/۵۵	۶/۸۸	۶/۸۷	-۰/۱۲	۶/۵۴	۶/۳۹	-۲/۳۶	۵/۸۶	۶/۱۶	۵/۱۰
حایل شهرزدان به خرید کالاهای خارجی و بی‌ رغبتی به خرید محصولات ایرانی	۵/۲۸	۵/۴۰	۲/۳۱	۵/۴۱	۵/۵۶	۲/۸۳	۵/۱۴	۵/۱۵	-۰/۲۶	۴/۸۹	۵/۱۶	۵/۴۱
تولید و عرضه نسبتاً آزاد کالاهای غیر استاندارد و تقلبی در بازار	۶/۴۰	۶/۵۶	۲/۵۷	۶/۵۳	۶/۶۷	۲/۱۸	۶/۲۳	۶/۳۳	۱/۵۵	۶/۰۰	۶/۴۶	۷/۶۶
رقابت غیرمنصفانه شرکتها و موسسات دولتی یا شبه‌دولتی در بازار	۶/۴۲	۶/۳۴	-۱/۲۴	۶/۶۶	۶/۵۷	-۱/۳۸	۶/۱۷	۶/۱۲	-۱/۸۶	۵/۶۵	۵/۷۹	۲/۵۵
رویه‌های غیرمنصفانه و ناعادلانه ممیزی و دریافت مالیات	۶/۸۹	۷/۱۰	۳/۰۵	۷/۳۰	۷/۵۷	۳/۶۷	۶/۲۳	۶/۴۶	۳/۸۵	۶/۰۹	۶/۱۹	۱/۶۹
دشواری تأمین مالی از بانکها	۷/۵۲	۷/۵۷	۰/۶۴	۷/۵۲	۷/۵۸	۰/۷۶	۷/۷۳	۷/۷۴	۰/۱۷	۷/۰۵	۷/۳۰	۳/۵۴
فقدان یا شفاف نبودن اطلاعات موردنیاز برای فعالیت اقتصادی	۶/۱۲	۶/۱۳	۰/۱۵	۶/۲۲	۶/۳۱	۱/۴۶	۶/۰۶	۶/۰۰	-۱/۹۵	۵/۷۳	۵/۶۳	-۱/۷۲
ضعف زیر ساخت‌های حمل و نقل (جاده‌ای، ریلی، هوایی، دریایی و بندری)	۵/۰۴	۵/۱۶	۲/۲۱	۵/۱۴	۵/۳۶	۴/۳۱	۴/۹۵	۵/۰۰	۱/۰۵	۴/۷۲	۴/۵۷	-۳/۰۷
ضعف دادگاه‌ها در رسیدگی به شکایات و پیگرد موثر متجاوزان به حقوق دیگران	۶/۵۱	۶/۶۶	۲/۴۱	۶/۶۸	۶/۹۵	۴/۰۸	۶/۲۳	۶/۵۰	۴/۳۹	۶/۱۶	۵/۷۶	-۶/۵۵
وجود انحصار، امتیاز یا هر نوع رانت به یک یا تعدادی از رقبای بازار	۶/۳۰	۶/۲۹	۱/۴۵	۶/۳۵	۶/۳۹	۰/۶۰	۶/۱۰	۶/۴۱	۵/۰۸	۵/۵۵	۵/۷۱	۲/۹۷
ضعف نظام توزیع و مشکل در رساندن محصول به بازار	۵/۰۴	۵/۰۶	-۰/۳۵	۵/۰۰	۴/۹۸	-۰/۳۴	۵/۲۱	۵/۳۰	۱/۶۶	۴/۸۸	۵/۰۱	۲/۵۹
عرضه کالاهای قاچاق و رقابت غیر منصفانه محصولات خارجی و داخلی در بازار ایران	۵/۸۹	۵/۹۶	۱/۱۶	۵/۸۳	۵/۸۵	۰/۳۸	۶/۰۲	۶/۲۲	۳/۳۲	۶/۰۰	۶/۰۴	۰/۶۵
فقدان یا نقص ارتباطات پسینی و پیشینی و خوشه‌های تولید	۵/۰۶	۵/۱۴	۱/۴۸	۴/۸۶	۴/۹۸	۲/۳۳	۵/۴۶	۵/۵۹	۲/۳۵	۵/۲۶	۵/۰۹	-۳/۱۶
قیمت‌گذاری و دخالت‌های غیرمنطقی نهاد‌های حاکمیتی در بازار	۵/۷۴	۵/۹۴	۳/۶۵	۵/۶۴	۵/۸۴	۳/۶۶	۵/۹۶	۶/۳۴	۶/۴۳	۵/۷۷	۵/۷۵	-۰/۳۰
کارگریزی عمومی و استقبال نیروی کار از تعطیلی روزهای کاری	۵/۴۰	۵/۵۰	۱/۸۸	۵/۶۶	۵/۷۸	۲/۱۴	۴/۸۶	۵/۱۵	۵/۹۳	۵/۱۲	۴/۸۹	-۴/۶۹
کمبود تقاضای موثر در بازار	۵/۶۳	۵/۸۰	۳/۰۱	۵/۶۵	۵/۷۶	۱/۹۸	۵/۴۴	۵/۷۱	۵/۰۳	۶/۰۲	۶/۱۱	۱/۵۱
کمبود فناوری‌های مورد نیاز	۵/۳۸	۵/۳۷	-۰/۱۳	۵/۳۰	۵/۳۴	-۱/۱۲	۵/۲۷	۵/۵۸	۲/۰۴	۵/۶۴	۵/۵۹	-۰/۸۴
کمبود نیروی کار ماهر	۴/۹۴	۴/۹۴	۰/۰۳	۴/۸۹	۴/۸۹	-۲/۴۸	۴/۵۶	۴/۸۴	۶/۱۶	۵/۳۶	۵/۲۶	-۱/۹۱
محدودیت‌های دسترسی به ارتباطات (تلفن همراه و اینترنت)	۲/۳۵	۲/۳۵	۰/۰۰	۲/۳۶	۲/۳۶	۰/۰۰	۲/۳۳	۲/۳۶	۱۸/۸۱	۳/۳۵	۳/۶۰	۷/۱۹
محدودیت دسترسی به برق	۲/۷۲	۲/۸۰	۳/۱۶	۲/۶۷	۲/۷۸	۴/۰۴	۲/۸۲	۳/۰۱	۶/۷۵	۲/۷۵	۲/۶۰	-۵/۶۴
محدودیت دسترسی به سوخت (گاز، گازوئیل و...)	۳/۱۴	۳/۱۶	۰/۵۵	۳/۰۰	۳/۰۸	۲/۶۹	۳/۴۴	۳/۵۳	۲/۷۷	۳/۲۴	۲/۹۰	-۱۰/۶۲
مناسبات مالی و اداری در دستگاه‌های حکومتی	۶/۴۸	۶/۷۶	۴/۳۳	۶/۶۶	۷/۱۰	۶/۵۸	۶/۲۵	۶/۵۲	۴/۳۰	۶/۰۱	۵/۷۷	-۴/۱۲
موانع اداری کسب و کار (ادارات و دستگاه‌های اجرایی مرتبط با کسب و کار)	۶/۶۸	۶/۹۵	۴/۰۴	۶/۹۱	۷/۲۸	۵/۲۷	۶/۵۰	۶/۸۵	۵/۳۳	۵/۷۶	۵/۸۲	۰/۸۹

در پائیز ۱۳۹۶، فعالان اقتصادی مشارکت کننده در این پایش، سه مؤلفه: ۱- بی ثباتی و غیرقابل پیش بینی بودن قیمت ها (مواد اولیه و محصولات) ۲- دشواری تأمین مالی و ۳- بی ثباتی سیاست ها، مقررات و رویه های اجرایی را نامناسب ترین و سه مؤلفه: ۱- محدودیت دسترسی به برق، ۲- محدودیت دسترسی به سوخت (گاز، گازوئیل و...) و ۳- محدودیت های دسترسی به ارتباطات (تلفن همراه و اینترنت) را مناسب ترین مؤلفه های محیط کسب و کار کشور نسبت به سایر مؤلفه ها ارزیابی نموده اند.

علاوه بر این، مهمترین موانع کسب و کار بیان شده توسط فعالان اقتصادی زیرمجموعه هریک از سه اتاق بازرگانی، تعاون و اصناف ایران نیز در قالب جدول ۱۱ نشان داده شده است.

جدول ۱۱ - مهم ترین موانع کسب و کار بیان شده توسط فعالان اقتصادی زیرمجموعه هر یک از سه اتاق

۵	۴	۳	۲	۱	الویت		
					مجموعه		
رویه های سختگیرانه در ادارات کار و بیمه برای مدیریت نیروی انسانی	بی ثباتی سیاست ها، مقررات و رویه های اجرایی ناظر به کسب و کار	رویه های غیرمنصفانه و ناعادلانه ممیزی و دریافت مالیات	بی ثباتی و غیرقابل پیش بینی بودن قیمت ها (مواد اولیه و محصولات)	دشواری تأمین مالی از بانکها	۹۶	تابستان ۹۶	
					۹۶	پاییز ۹۶	
موانع اداری کسب و کار (ادارات و دستگاه های اجرایی مرتبط با کسب و کار)	رویه های غیرمنصفانه و ناعادلانه ممیزی و دریافت مالیات	بی ثباتی سیاست ها، مقررات و رویه های اجرایی ناظر به کسب و کار	دشواری تأمین مالی از بانکها	بی ثباتی و غیرقابل پیش بینی بودن قیمت ها (مواد اولیه و محصولات)	۹۶	تابستان ۹۶	
					۹۶	پاییز ۹۶	
موانع اداری کسب و کار (ادارات و دستگاه های اجرایی مرتبط با کسب و کار)	بی ثباتی سیاست ها، مقررات و رویه های اجرایی ناظر به کسب و کار	بی ثباتی و غیرقابل پیش بینی بودن قیمت ها (مواد اولیه و محصولات)	رویه های غیرمنصفانه و ناعادلانه ممیزی و دریافت مالیات	دشواری تأمین مالی از بانکها	بی ثباتی و غیرقابل پیش بینی بودن قیمت ها (مواد اولیه و محصولات)	۹۶	تابستان ۹۶
						۹۶	پاییز ۹۶
رویه های سختگیرانه در ادارات کار و بیمه برای مدیریت نیروی انسانی	بی ثباتی سیاست ها، مقررات (دولتی یا خصوصی) به ایفای تعهدات و وعده هایشان	بی ثباتی سیاست ها، مقررات و رویه های اجرایی ناظر به کسب و کار	دشواری تأمین مالی از بانکها	بی ثباتی و غیرقابل پیش بینی بودن قیمت ها (مواد اولیه و محصولات)	دشواری تأمین مالی از بانکها	۹۶	تابستان ۹۶
						۹۶	پاییز ۹۶
بی ثباتی و غیرقابل پیش بینی بودن قیمت ها (مواد اولیه و محصولات)	بی ثباتی سیاست ها، مقررات (دولتی یا خصوصی) به ایفای تعهدات و وعده هایشان	موانع اداری کسب و کار (ادارات و دستگاه های اجرایی مرتبط با کسب و کار)	بی ثباتی و غیرقابل پیش بینی بودن قیمت ها (مواد اولیه و محصولات)	دشواری تأمین مالی از بانکها	دشواری تأمین مالی از بانکها	۹۶	تابستان ۹۶
						۹۶	پاییز ۹۶
ضعف دادگاه ها در رسیدگی به شکایات و پیگرد موثر متجاوزان به حقوق دیگران	بی ثباتی سیاست ها، مقررات و رویه های اجرایی ناظر به کسب و کار	رویه های غیرمنصفانه و ناعادلانه ممیزی و دریافت مالیات	بی ثباتی و غیرقابل پیش بینی بودن قیمت ها (مواد اولیه و محصولات)	دشواری تأمین مالی از بانکها	دشواری تأمین مالی از بانکها	۹۶	تابستان ۹۶
						۹۶	پاییز ۹۶
تولید و عرضه نسبتاً آزاد کالاهای غیر استاندارد و تقلبی در بازار	بی ثباتی سیاست ها، مقررات و رویه های اجرایی ناظر به کسب و کار	رویه های غیرمنصفانه و ناعادلانه ممیزی و دریافت مالیات	بی ثباتی و غیرقابل پیش بینی بودن قیمت ها (مواد اولیه و محصولات)	دشواری تأمین مالی از بانکها	دشواری تأمین مالی از بانکها	۹۶	تابستان ۹۶
						۹۶	پاییز ۹۶

اولویت اول در اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران بی ثباتی و غیرقابل پیش بینی بودن قیمت ها (مواد اولیه و محصولات) و در اتاق های تعاون ایران و اصناف ایران، دشواری تأمین مالی از بانکها عنوان شده است. اولویت دوم در اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران، دشواری تأمین مالی از بانکها و در اتاق های تعاون ایران و اصناف ایران بی ثباتی و غیرقابل پیش بینی بودن قیمت ها (مواد اولیه و محصولات) عنوان شده است. اولویت سوم در اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران، رویه های غیرمنصفانه و ناعادلانه ممیزی و دریافت مالیات و در اتاق تعاون ایران، موانع اداری کسب و کار (ادارات و دستگاه های اجرایی مرتبط با کسب و کار) و در اتاق اصناف، تولید و عرضه نسبتاً آزاد کالای غیر استاندارد و تقلبی در بازار عنوان شده اند.

شاخص محیط کسب و کار بر اساس مدل کارآفرینی شین

جدول ۱۲ - شاخص محیط کسب و کار بر اساس نماگرهای مدل کارآفرینی شین

محیط	نماگر	شاخص نماگر			شاخص محیط			شاخص کل		
		میانگین		درصد تغییرات	میانگین		درصد تغییرات	میانگین		
		تابستان ۹۶	پاییز ۹۶	تابستان ۹۶	پاییز ۹۶	تابستان ۹۶	پاییز ۹۶	فصل گذشته	فصل مشابه سال گذشته	
نهادی	محیط سیاسی امنیتی	۶/۵۰	۶/۶۱	۱/۷۳	۵/۹۸	۶/۰۸	۱/۶۳	۵/۹۲	۱/۸۲	-۱/۶۳
	محیط علمی آموزشی	۵/۱۱	۵/۲۱	۱/۹۵						
	محیط فرهنگی	۵/۷۳	۵/۸۱	۱/۴۲						
	محیط فناوری و نوآوری	۵/۱۳	۵/۱۸	۰/۸۰						
	محیط قانونی و حقوقی	۶/۰۴	۶/۱۵	۱/۷۸						
	ساختار و لکرد دولت	۶/۷۸	۶/۹۱	۱/۹۳						
اقتصادی	محیط اقتصاد کلان	۶/۰۱	۶/۲۹	۴/۵۷	۵/۸۴	۵/۹۶	۲/۰۶	۵/۹۲	۱/۸۲	-۱/۶۳
	محیط مالی	۷/۹۳	۷/۹۷	۰/۴۹						
	محیط جغرافیایی - ز ساختها و ظرفیت های اقلیمی	۴/۲۴	۴/۳۹	۳/۴۹						
	ساختار تولید - انحصار، خوشه ها و مواد اولیه	۵/۹۹	۵/۹۹	-۰/۰۲						

بر اساس نظریه عمومی کارآفرینی شین، شاخص ملی محیط کسب و کار ایران در پائیز ۱۳۹۶، عدد ۶/۰۳ (عدد ۱۰ بدترین ارزیابی است) را نشان می دهد به طوری که میانگین ارزیابی محیط نهادی (شامل محیط سیاسی، محیط آموزشی و علمی، محیط فرهنگی، محیط فناوری و نوآوری، محیط حقوقی و ساختار دولت) عدد ۶/۰۸ و میانگین ارزیابی محیط اقتصادی (امل محیط اقتصاد کلان، محیط مالی، محیط جغرافیایی و ساختار تولید) عدد ۵/۹۶ است. نگاه مالی نشان می دهد همانند فصل گذشته محیط جغرافیایی با عدد ۴/۳۹ و محیط مالی با عدد ۷/۹۷ به ترتیب مساعدترین و نامساعدترین محیطها بر اساس ریه عمومی کارآفرینی شین بوده اند.

بررسی ها نشان می دهد که مؤه بی ثنی و غیرقابل پیش بینی بودن قیمت ها (مواد اولیه و محصولات) بیشترین سهم را در ایجاد محیط نامناسب برای فعالان اقتصادی در محیط مالی داشته است.

توجه به جدول ۱۲، شاخص کل کارآفرینی شین نسبت به فصل تابستان ۱۳۹۶، دارای درصد تغییرات ۱/۸۲ است که به معنی بدتر شدن جزئی در شرایط کارآفرینی در فصل پائیز سال ۱۳۹۶ نسبت به فصل تابستان همان سال بوده است. همچنین تغییرات نسبت به فصل مشابه سال قبل (-۱/۶۳) نشان می دهد شرایط کارآفرینی تا حدودی مساعدتر شده است.

نمودار ۴ - شاخص محیط کسب و کار بر اساس مدل کارآفرینی شین

